

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, i. e. vasárnap és esütörtökön. Előfizetni helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosánál ur utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt esupan a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

Teljes számu példányokkal még szolgálhat a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kitevezések; válasz a nyilt levélre a Centralisatio ügyében Madách Imréül; Hont és Gömör megyék közgyűlései; pápai viszonyok; zentai közlés a közbátorságról; a budai jótékony nőegylet számára 1845ben tett adakozások; budapesti napló.)

Amerika. (A nép hangulata higgad Oregon-kérdésre nézve; alkudozások az angol és mexicói kormányokkal.)

Spanyolország. (Karácsón megütlése Madridban; a királyon férjhezmenetele ügyében; San Fernando-bank.)

Anglia. (Peel ujon alakult miniszteriumának névsora; a londoni és dublini küldöttség a gábnatörvények eltörlését szorgalmazza; Peel állítólagos terve a gábnatörvények megszüntetése iránt.)

Franciaország. (Háromrendű törvényjavaslai a pénzügyminiszter által benyújtva; költségvetési terv 1847re, okai az ellenzék mostani buktának.)

Olaszország. (Légváltozás Nápolyban 's kemény tél.)

Eleghirek.

Értesítő; pénzelet.

Magyar- és Erdélyország.

Ócs. s. ap. k. fels. Németh György esztergomi kanonokot és házsmélyes táblai ülnököt püspöki czimvel díszesíteni, Szaniszló Ferencz püspököt és m. kir. helytartósági tanácsost mint a pesti kir. egyetemmel eddig hitudományi kar igazgatót és elnököt ezen hivatalól legkegy. fölmenteni 's ezen hivatalokkal Fogarassy Mihály nagyváradi diák szertart. kanonokot felruházni, egyszersmind püspöki czimvel díszesíteni legkegy. méltóztatott.

A nmgai magy. kir. udv. kincstár Tolnay Antal pécsi kir. kamrai tisztartó-hivatali ellenőrt saját kérelmére hasonló tisztviselőnek Aradra helyezte által.

Válasz a nyilt levélre a centralisatio ügyében.

(Csesztve 1846. jan. 1-jén.)

A „Jelenkor 98—99ik számában „A megye védelme“ cikk ügyesen fontál-okoskodásai 's rábeszélő modora miatt ezafolatot kíván, mit ezennel megkísértünk; 's a szerkesztőség ismét méltányosságától, elvtársaim nevében fölvetélt reményljük a Centralisatio ügyében.

„A megye megesszi a centralisatiót“ ez, értekező Keresztúry ur fötétele, 's e biztos hiedelemben martyroknak gúnnyolja a kis zászlóajt, mely a P. Hirlap elveit vi, 's mellynek köréből a centralisatio K. szerint kihadni soha nem fog; mert ellene az alkotvány sánczain belüli és kívüli nép érzelme. Amaz jogainak féltékenységből; ez, mert az alsóbb megyei jogkörbe könnyebben eménylhet bejuthatást, mint a magas törvényhozói kategóriába.“

Ha ezek így állanak, ne is fűzzük tovább okoskodásunkat, tegyük le a fegyvert, mellyen a nép áldása nincs. Házánk nem tabula rasa, polgárai nem torzsából faragatvák 's igéink csak úgy lesznek, csak úgy is legyenek testté, ha rokonszenv karolja fel azokat. — Ámde ha nekünk is sikerült adni szót a gondolatnak, melly titkos sejtésként sokak keblében él: úgy kis számunk ne esüggesszen el — 12 apostol hordotta szét a megváltás igéit, ók megfeszítetének, de a kereszt oltárra tetetett. És táplál a remény, hogy ez utóbbi áll. — Hogyan is tennők fel azon kiváltságos rendről, melly a történetekben példátlan nagylelkűséggel anyagi érdekét teszi a közjó lábaihoz, hogy dóre féltékenységből ellenezze a reformot, mellyet különben üdvösnek ismér, hát ha még ez által jogai sem csorbulnak, mint ezt megmutatandjuk! — De bizonyítja állításunkat az élet is. E kiváltságos osztály készíté a nemzeti pénzerő-kezelés törvényjavaslatát, sürgeté az évenkénti országgyűlést, a verificatiókat országgyűlésre ruháztatását 'sat. mint megannyi emelyüit a centralisatióknak. — A sánczon kívüli nép pedig bizonyosan nagyobb rokonszenvet érzend azon újabb eszme iránt, melly már születésekor mintegy kiegészítő részül magával hozá: minden polgárnak alkotványos jogokkal felruháztatását, mint a megye iránt, mellynek 8 század (?) óta csak súlyát érezé. — Hogyan mondhatja pedig K. ur a megyében nyerendó politikai befolyást alacsonyabb jogkörnek annál, mellyet a centralisált ország ad polgárainak, meg nem foghatjuk, midőn épen egész cikkében azt mutogatja, hogy egyedi befolyásunkból is mennyit veszünk centralisatio által; 's így bizonynal azon alacsonyabb jogkört, mellyet a sánczon kívüli könnyebben reményl elérni, ha K. urnak jó logikája volna, a centralisált országban helyzendí. —

De súlyosabb azon vád, melly szerint a P. H. ez új tana által hasonlást szült és romlásnak indítja vagy vesztelésbe ejti a hazát, dogmákról vitakozván, míg a ka-

pun ellenség fegyvere csattog; 's így 99szer több kárt tesz a transsubstantiatio előtti P. Hirlapnál.

Vajjon hogyan tarthat valaki jó logikához igényt, ki néhány martyr körére kárhoztatott elvel, néhány sorsral alább országorsot dönt 's alabort vet a haladás kerekének! Valóban ha mi illy éhhetetlennek hinnők honunkat, hogy egy új és békés politikai párt képezése már halomra döntheti, nem reménylenők, hogy a legközelebb évtizedet is átélje, melly a közélet fejlődésével okvetlen pártokat alkotand 's erősebb életmozgalmakat mutatand a létezőkben; — pedig még mi hazánk virulását ép a jövődében keressük. — A dogmák vádjára feleljenek eddigi cikkeink, 's bátran kérdehetjük olvasóinktól: elmulasztók é valaha a kor szükségéit 's gyakorlati javát éber figyelemmel kísérm? — Hogy mind ezeken veres szájként fő elvünk vonul át, ez természetes, ezzel minden ember tartozik az elvnek, melly benne erős meggyőződésé ért. De ha azt K. ur csak dogmának tartja, minek ez álguk ellene? ha életkérdés, miért e vád? ('s hogy életkérdés, meg fogjuk mutatni). — Hogy 99szer több kárt okozunk az előbbi P. Hirlapnál, miután K. urnak e mondata már azt feltételezi, hogy a régi P. Hirlap is okozott kárt, azok előtt, kik az előbbi P. Hirlapot hasznosnak hiszik. *) ránk nézve csak igen hízegő lehet, mert K. ur 99szer több hatást 's így ezek szemében több jót tulajdonit nekünk. — De e tárgy épen szőnyegre kerülván, nem mulaszthatjuk el néhány szót az előbbi 's mostani P. Hirlapról elmondani. Sokan e két szakot oly ellentétbe helyezik 's oly parallelakat vonnak közöttük, mellyek egyáltalán meg nem állanak, ha az ember mélyebben tekint a dologba. — A nyilvánosság, közélet, nemzeti öntudat tökéletes (?) pangásban voltanak. Mi volt itt legsürgetőbben teendő? Először fel kelle rázni apathijából a nemzetet, hogy legyen fül, melly szavunkra figyeljen. Mozgékonyra kell, hozni az öntudatot 's közszellemet, hogy legyen szíves, melly a fültől bevett szavakat vérré alakítsa. Szilárdítani tisztítani kelle jelen nemzeti állapotunkat, mert a jövőhöz csak a jelenen keresztül készühet ut, csak a jelen szülhet boldogabb jövőt. — Mind ezeken sikerült is fényes diadalt üllni K. L. lángszavának. A mult legyőzött, 's most, midőn a jövőhöz kelle fordulni, azt hiszitek: K. L. előbbi szerepét folytatta volna, izgatta volna az élhalállal vívó csoportot helyzetök ferdeségének szem elé tartásával a nélkül, hogy a jövődöbe mutasson: „Im! ott a kenyér!“ — Bizonytal nem; ó a kor szükségéit, a jövődó sorsát venné most szinte tudományos bonczolás alá **) és azok, kiknek lángoló igazgatás után annyira inyök ellen van a száraz tudományos értekezés, bámulnának a mély értelmű cikkekben, annak tollából, ki oly dícsőnek látszék előttük addig, míg a felhívót kiáltól, de csak épen addig; a küzdés maga, vajh mi unalmas! — Világos tehát, hogy a két Pesti Hirlap már magában nem ellenkező, sőt amannak kellett fölkelteni és biztosítani a jelent, hogy a jövődőről gondoskodhassunk. Lehet ugyan, e jövődó iránt más nézete lett volna K. L. nak, de ha is (mit ugyan több igen becses cikkei nem mutatnak **). Ugy az, hogy különböző alkotványos pártok létezenek és víjanak, bizonynal az ó elveinek kifolyása, mert e harcban legfőljebb a rozsabb elv eményzetik, nem a hon. — De már igen is eltértünk. Viszsa tehát.

Ez igazató szavak után, mellyek a kivonatban azért törpültek úgy le, mert sallangjaikat levontuk, igen kívánatosán mond K. ur: „De a dologra“ 's mi lássuk! —

„10r Rosz a P. Hirlap logikája, melly a megyét, mi egyes institutió, hozza ellentétbe a centralisatióval, melly egész alkotvány. Vagy csak nem meri kimondani az egész alkotvány felforgatására czélzó végelőkészt; így logikája mysticus is.“

Először kérdezem: mi azon fővonás, melly minden alkotványt jellemez? — bizonyosan nem más, mint a nemzet status-hatalmokban bizonyos részvétének biztosítása. — A különböző mérték és mód teszik a különböző alkotványokat. —

*) Kiknek száma legió. Értekező.

**) Csak hasonlítuk össze magát a régi Pesti Hirlapot, és utolsó számaiban mennyivel több mély tudományú cikket találunk, mint a sokszorta nagyobb zajt ütött elsőikben. — De ezeknek így kelle történniök! — Értek.

**) S mit annál kevésbbé hisszünk, mert mi is (mit annyiszor és még sem eleget ismételünk) csak akkor akarjuk a jelen formákat feláldozni, ha helyettök még czélszerűbbek alkalmazhatók egész biztossággal. Addig ezekért is vivünk. Értekező.

Mit választott a magyar alkotvány illy módul a törvényhozásban? — A megyét képviselők által.

Mit a végrehajtásban? — nagy részt a megyét önköreiben.

Mit az ellenőrségben? — a megyét felírások és sérelmek által. —

Mit akar a P. H. centralisatiója? részvétet akar a nemzetnek szinte biztosítani a stathatalmokban, de a mód iránt akar csak változtatást, meggyőződése szerint mind a három ághban czélirányosabban történhetvén ez egyesült nemzeti erő által. — 'S így logikája nem hibás, megyét és centralisatiót hozván ellentétbe; és nem mysticus, mert minden, ki képzelettel bír az alkotványról általában, 's a magyar alkotványról különösen, tudja, vagy ha nem, a P. Hirlapban világosan meglelheti: mit tesz a megye helyébe centralisatiót akarni. —

2or., Rosz a P. Hirlap logikája, mert ha a kormányzati egység a megyével megfér, minek ellene törni? hogy pedig megfér, megmutatjuk majd akkor mi az ellenkezőt igyekezendünk megmutatni. — De föltéve meg nem engedve, ha ez K. urnak sikerülne is, még sillogismus mindíg esonka lenne, mert mi a centralisatióknak (mint meg fogjuk mutatni) a kormányzati egységen kívül még több előnyt tulajdonitunk a megye fölött, miket egyenként a megyéről is be kellene bizonyítani.

3or. „Nyomorú az alkotvány legnagyobb jóllét mellett is, mellyben a köz életnek minden manifestatiója lehetetlen, 's a P. Hirlap ezt akarja, a megye ellen törvén, mellynek közgyűlései, kivált sánczaink bővítettvén, népgyűlésekké leendnek.“

A kiindulási pont tökéletesen igaz; de mi azt hisszük, hogy megfordítva is áll, mert nyomorú lenne az oly alkotvány is, mellyben népgyűlésezhetne, orgyűlésezhetne kedve kénye szerint a polgár; 's rongyokba burkolt éheztestét nem volna hajléka estve nyugalomba tenni. — Hogy a centralisatio inkább előmozdítja a jóllétet, mint a megye, később — most csak egyenesen a vádra feleljünk. — A centralisatio eszméjével mind eszméletleg, mind gyakorlatilag együttjár: 10r az eskütszék eszméje. 2or A journalistika terjedtebb működése a közzéle nény szilárdabb alapításával. 3or A követek választása pedig nem csupán egy néposztályra szorítkozva. 4er Évenkénti országgyűlés. 50r Roppant petitiók gyűjtése. 6or Népgyűlések is, mint Angliában. — Vajjon nem jobban nyilatkozik e ezekben 's ezek által a közélet, mint megyei rendszerünkben? Sokan Anglia példáját nem fogják akarni elfogadni, mintha csupán és egyedül Franciaország lenne a centralisatio házája; — és a francia alkotvány minden hibái és hiányai egyszersmind a centralisatio kerülhetlen következtvényei volnának. Ezek igen esalódnak. Tekintsük a centralisatióknak fentebbi (majd bővebben is leirandó) három működését a törvényhozásban, végrehajtásban, ellenőrségben; a megye ellenében, 's mondjuk meg: nem leljük e fel Angliában is? — A centralisatio tehát a közéletet még inkább potencirozza, a népgyűlések ellen pedig semmikép sines. —

4er., A törvényhozó, végrehajtó és ellenőrködő hatalomnak minél nagyobb része van a nemzetnél, annál erősebb. Mi részesek vagyunk törvényhozásban, bár azt legnagyobb részben a fejdelem bírja. A végrehajtás nagy részben a megyéknél vagyon. Az ellenőrködés — melly szakadatlan szemmel tartást 's törvénytelen eselektvények előleges meggátlását, nem pedig csak utólagos számoltatás 's netaláni büntetést, melly sokszor későn jó, kíván szinte megyéinknél van, mellynek már genesisé is erre mutat *), 's mit a törvényhozás már természeténél fogva nem is tehet. — A P. Hirlap pedig csak a törvényhozásbai, esekély befolyást hagyja meg. A végrehajtást kiveszi a megye kezéből, mert benne nem hisz, azt miniszternek adja, de ebben sem hisz, mert számadást kíván, milly ingadozás! 's hivatalnokai gyámsága alá adja tehát a nemzetet. Az ellenőrködést pedig csak országgyűlésre bízandó számoltatással, az ellenőrség mystificatiójával akarja fölcserélni. —

Ha mind ezek így állanak, úgy mondjon átkot a század, áruolóra. De ne hagyjuk magunkat elvakítani nagy szavak által, mint sokan, 's vonjuk le az aranyozott dióhéjt melly többnyire üres. —

10r. A törvényhozás. A megye részt vesz a törvényhozásban, utasított 's autonómját képviselő kö-

*) Mondani könnyebb mint bebizonyítani, mi talán egészen más genesisét tudnók. — Értek.

vetek által. Ha sikerül is nagy nehezen a' provinciális érdekekből 's az utasítások tömkelegéből, melyeket a' megye autonómiájának becsületes képviselője szemből nem vesztethet, *) relativ többségre vergődni, ha sikerül az egészen elvált érdekű felső táblán átvinni a' tárgyat, maradjon bár 50 évig a' nemzet, kívánatánál; a' kormány, mely sem országgyűlésen képviselve nincs, sem az országgyűlésnek többsége a' kormányban, mint egészen külön vált és idegen valami, 50 évig megtagadhatja megegyezését. A' kor pedig halad, kívánatai változnak 's így akkor kerül valamire sokszor a' sor, midőn már ideje mult. — Ellenben mi koránsem e' kis részt akarjuk megtartani a' törvényhozában, mint K. állítja. De mielőtt elmondanók, mit akarunk, a' kormányt kell elemeznünk.

A' természeti állapotból társas életbe csak két módon léphete az ember: önkéntesen vagy kényszerítve. — Az első esetben más kormányzó hatalmat nem ismérhete a' közakarattal, mely egyesnek akaratát nem zárta ki. De mivel az akarat nem mindig központosul, a' többség akarata szentesített, mely az egyedi akaratot szinte annyiban sér tetlenül hagyja, mennyiben reménye és joga van többségre jutni. — A' második esetben, a' hódító ököljoga a' fő törvény, szemfényvesztésül megengedi talán hódítóinak akaratjokat nyilvánítani, de megegyezését, mint külön vált ur adja, vagy megtagadja.

Már most mi, a' nemzetet akarjuk országgyűlésen képviseltetni, nem egyes provinciák egyes néposztályait. A' képviselt nemzetnek valami többsége lesz 's ez képviselendi a' kormányzó szellemet, melynek esontlá 's testé vált mintegy ügyviselője, számoló sáfárja a' miniszter.**) Ha a' többség változik, mire basirozza továbbá a' miniszter állását? hogyan legyen organuma oly elvnek, mely már kisebbségben van? csillaga pártjával leszál, az új uralkodó párt új 's magához alkalmasb ügyviselőt követel. — Nem leend tehát a' nemzet soha ellentétben kormányával; de azzal csak egy, 's gát nélkül mozdíthatja elő a' kor üdvös eszméjét. — A' haladó párt csak úgy, mint a' maradó jöhet kormányra, 's mit gondol ezzel a' fejedelem? mi érdeke abban: minő elvek szerint igyekeznek önmagokat boldoggá tenni, mit von az le koronája fényéről, csak alattvalói hívek 's elégteltek legyenek. — A' nemzet demoralisatójának pedig egy fő tényezője: a' számtalan politikai apostasia megszünetdik, sőt a' vélemények szilárdulva inkább kívándnak férfiasan, hisz egy párt sem lesz kizárva a' népszerűség, egy sem a' kormányi tárca reményétől.

Most hasonlítsuk össze a' törvényhozói eljárást, me gyeit és centralisatióbeli a' két elméleti álladalmmal — és itéljünk. —

2or. A' végrehajtás a' végrehajtás a' kormányzó szellemi kezének tekinthető. Kormányzó szellem ugyanis a' többség levén, ennek felelős sáfára a' miniszter, emélfogva már az egész hazai érdeklő dolgokban végrehajtó a' miniszteren kívül más józanon nem is lehet. — De különben is, minő hatalom erre legalkalmas? bizonyosan az, mely 1) távol helybeli és személyek befolyásától, magasb szempontból egy nagy egésznek tekinti a' hont; —

- 2) Mely mindenütt egyenlőn hajt végre;
- 3) Mely legkönnyebben vonható számadás alá;
- 4) Legkevésbé lehet hanyag. —

A' megye csak saját kis érdekét tekinti és tekintheti csak természetesen, hogyan indulna ki országos szempontból? hogyan bírna áttekintéssel az egész haza érdekén 's ha ez saját erejével összeütköznek, hogyan áldozni fel azt másokért?***)

A' miniszter a' „nemzet szellemét“ képviselvén, az egész országot egy nagy egnek tekintendi 's az egész országnak felelővén, az egészen érdekekben működendik. —

A' legvilágosabb törvény végrehajtása magyarázatot kívánván, minden megye másképp magyaráz:

*) Mert azon állítása K. urnak, mintha az 52 megye külön huzásán a' centralisatió nem segítne, mert ez nem a' megyéből, de a' helyzetéből származik, nem áll. Valamint teszem azt, testvérek közti osztályosperben egészen más szerepet kell viselnünk, ha bírónak választatunk, mint ha egy föl prókátorának, úgy a' becsületes megyei követ, csak megyéje érdekét tarthatja szemmel, a' nép-képviselő: egész nemzetét. — Érték.

**) Világos tehát, hogy nemesak a' kisebbségben maradt töredék fogja szigorú számadás alá vonni a' minisztert, mint K. ur állítja, de épen önpártja is, hogy lássa: megfelelt-e megbízatásának; csak úgy, mint most mi a' követet. Sőt leginkább saját pártja vonja számra, mert az tudja leginkább, mit akart elérni. — Ért.

***) Van megyei végzés, mely a' szomszéd megye felé utját elhanyagolt állapotban hagyja, mert különben a' buza árá alább szállana! Van más, mely a' helyi tanács intézvényét a' pályinkafőzés iránt föllesznek találja, mert megyéjében nincs szükség. Van megye, mely a' fümei vasutat nem akarja határában, nemzetisége féltéséből. — Ha X. megyébe mégyszát Y. megyéből, 5 forint helyett, mit eddig fizettél, 10et fizetsz adó fejében, más haza már az? — Ezekből világos, hogy a' jóllétet is jobban előmozdítja a' centralisatió. — Érték.

A' miniszter pedig egyenlőn hajt végre.

A' megye már magában aristokratiai institúció. A' törvény legnagyobb részben egyes önkény vagy hatalom korlátoztatását tárgyalja. A' végrehajtó tisztviselőt a' megye választja, ebben a' hatalmasok legnagyobb súlylyal bírók; a' végrehajtásról a' megye senkinek sem felelhet, mint meg fogjuk mutatni; a' tisztviselő pedig felel a' megyének és ebben ismét a' tulhatalmasnak. Így a' tulhatalmas, melynek leginkább korlátoztatására van a' törvény, függésben tartja a' tisztviselőt 's ő számoltatja. *)

A' centralisatio mellett mind ez nem gondolható. A' miniszter életkérdése, hogy azon többség megelégtetését megtartsa, mely a' törvényt alkotó, mit csak szigorú végrehajtással eszközölhet. 'S így hanyag legkevésbé lehet, mi a' fenirt vázlat szerint a' megyének oly organicus hibája, mit tisztviselő büntetlen gyakorolhat, 's mi ellen csak személyes becsületeség **) A' személyes becsületeséget pedig politikai garantiának használni nem lehet, azért midőn mi a' ministertől oly szigorú számot kívánunk, nem ingadozunk, mint K. állítja, de tettünket következetesen viszzük keresztül. —

A' status fentebb leirt elméletéből az is következik, hogy mindenki saját egyedi akaratát csak annyira rendezi alá a' státus-hatalmaknak, mennyire azt a' közállomány fentartása igényli. Innen a' család 's így legszorosabban véve helyhatósági dolgok biznnyal örendelkezés; önkormányt alá eshetnek csak. A' centralisatió tehát a' helyhatóságnak ne csak nem ellene, de kifejlődését egyik fő feladatán tűzi ki, megkülönböztetve a' provinciális és satrapális rendszerektől, jól elkülönítve továbbá azon dolgoktól, melyek fonák gyakorlatnál fogva jöttek szaggatott kezelés alá 's melyek természetüknél fogva országos érdekük levén ilylyetén intézkedést kívánnak is; minők az utak, adó, törvények fontosságával bíró statutumok 's a' l. A' centralisatió tehát nem helyzi tisztviselői gyámsága alá a' nemzetet, mint a' satrapális szolgabírói hivatal.***) (V. köv.) Madách.

Hontmegyei közgyűlés. †)

Hontmegye énegyedes közgyűlése f. hó 7kén nyitott meg Luka Sándor főispánhelyettes által. Különléle hírek szárnyalának a' megyében, és szomszéd vidéken e' gyűlés miképen tartatása felől; hallottunk készültekről, melyek minden, hazáját és alkotmányos polgári szabadságát hó kebellet ölelő honfi előtt helytelenekre indult, azt — miként szónok mondá, az administrator alkotvány-ellenes eljárásában 's önkényes rendelkezésiben taláta; eszmelánczolat nyomán megemlíté a' nemkülönböten terhes bajok alatt sínylő Bihart is, hol szinte „adminisztratori önkény“ állta fő alapoknak, miért a' megye minden erejét olyasmire kénytelen pazarolni, mi miatt a' közügy 's honboldogítás háttérbe szoritattik. Ezen kitételek az adminisztratori párt által helytelenítettév, szónokot tisztí ügyézi kereset alá vonatni sürgeték, mi a' részükön levő többség által 200 pf. csakugyan meg is állapítatott. Ezután a' viták eredményének határozattá kimondására kéréselt meg az elnök; mi is rendszerint ily értelműleg tétetett: Hontmegye Rei aláztos feliratot intéznek ő fels.hez, melyben a' kebleikbe leírkezt leiratot szokott alázatossággal fogadják, köszönik az apostoli királynak és kormányának közbejárulását, 's ha a' megye intézkedései a' baj nagyságán nem segíthetnének, azt jövendőben is jobbágyi aláztattal kérik. — Némely szónok indítványozá: hogy a' megye mostani főispán-helyettese valóságos főispánná nevezetnék ki, 's eziránt ő felsége kéretnék meg; de ez indítvány országunk bírāja 's honti főisp. Majláth György országos érdemein megtompult. Ezen határozatot a' rendek hazánk minden törvényhatóságival tudatni fogják, Pest megyének pedig különösen megirandják: hogy Pestmegyét felügyelőnek belügyeikre sehogy sem ismerik el; ugyanez meg fog iratni az ország nádora és bírójának is; végre — mi a' mérsékletet a' megtorlás ingeréről leginkább vadolja, azon határozat, minélfogva azok, kik az isméretes honti körlevelet szerkeszték 's törvénytelenül helyettesített tisztviselői kar-minőségben kibocsáták, az 1723: 12 t. czikk értelmében actio alá vonassanak. Az ellenzék tehát e' napi gyűlésen vesztett. 19.

Gömöri közgyűlés. Dec. elején kezdett 's

egy egész hétig tartott énegyedes közgyűlésünket közkedvességu főispánhelyettesünk ernyedetlen buzgalommal vezérelé 's azt méltán eredménydúsnak vallhatni; azonban a' hét napi megfeszített szorgalom még sem volt elég erős a' begyűlt roppant tárgyhalmazt fölemészteni, sok maradt első alispánunk kezén leginkább tisztí jelentések 's magányfolyamodványokból, melyek majd januárban tartandó gyűléstől várhatnak kellő sikert. — Igen unatnám a' tisztelt olvasó közönséget a' tárgyalta rendes elősorolásával, azért közleményben csak a' tanácskozáskor nevezeteb részeire szoritkozom. Olvastatott a' H. tanácsnak a' katonai karhatalom alkalmazása iránt kibocsátott körrendelet

*) A' nemesek által bírt házhelyek 's az 50 félekép értelmezett közmunkák mutatják. Érték.

**) Tudok tisztviselőt, kinek 3000 (!) száma is van scen-trójával. Hogyan erőtetni tisztázásra? A' közgyűlés (mily szá-moltatól egy népgyűlés!) kaczagja. Ért.

***) Példákat láss! Falu jegyzőjében. Ért.

†) Rendes levelezőnk késkedő körülményesb értesítés megérkezéseig közöljük e' nem tőle származott tudósítást, szerk.

folytatban tett fölterjesztésünkre adott fölvilágosító válasza, melyben arról értesít, hogy az érdekelt körendeletben foglalt intézkedés egyedül közigazgatási tekintetből 's azon szempontból lételett, miszerint a naponként sűrűbben előforduló 's katonai karhatalmat igénylő esetekben, ennek ki által 's mikép fődöntetése bizonyos egyenlő szabályok és korlátok közé szorították, 's a polgári és katonai hatóság közl e' részben támadható kérdéseknek eleje vétessék. És így valamint rendén történik az, ha előre látható esetekben a katonai segéderő maga a megyei közönség által kívántatik 's rendeltetik el, úgy más részről rendkívüli körülmények is jöhetvén közbe, p. o. rabló csoportoknak vagy egyes gonosztévőknek elfogatásuk, vagy véletlenül kiütött lázongó engedetlenség, illy esetben az intézvényben nevezett tisztviselőket annál szükségesebb fólhatalmazni, minél bizonyosabb, hogy magadejébeni erőlyes föllépés által a megzavart közönség és személyes bátorlét legsikeresebben hozathatják helyre. Az érintett rendelkezés tehát kijelentett aggodalmunkra annál kevésbbé szolgálthat okot, mivel annak szellemével nem ellenkezik, hogy a megye választott tisztviselője ez esetben is lépéseikről legszigorúbb felelettel tartoznak. — E fölvilágosító intézvény élénk vitaközléseket megleltetett föl, voltak némely egyedek, kik azt kielégítőnek nyilvánították, a nagy többség azonban még azzal sem találta aggodalmát eloszlatva, 's hosszas ostrom után következő végzés keletkezett: „ezen intézvény a tárgyalat esetekben általunk kivánt felelősséget egyedül a választott tisztviselőkre szorítván, — ezt törvények értelmében a főkörmányzókra is egyiránt kiterjesztendőnek követeljük, 's illy értelemben már multkor kimondott elvekhez továbbá is ragaszkodunk.“ — A II. tanácsnak a népnevelési újabb rendszabályokat közlő intézvénye iránti véleményadásra megbízott választvány jelentése tárgyalás alá kerülvén, bár a Rk közönségesen megismerik, hogy a népnevelés hazánkban sürgetőbb gondoskodást igényel, mennyiben e nagy fontosságú tárgy az 1723: 70. és 1790: 15. t. cz. elmagyarázhatlan értelmök szerint törvényhozás útjára tartozik, annak, a semmit rólunk nélkülünk alkotványos elv ellenére irányított mellőzésével tervezett alapszabályok fogantatásukhoz segédkezéket nem nyújthatnak, 's azt egyedül országgyűlésen törvényleg kívánják eszközölni, 's az intézvényben azon okból is, mert szerinte a tanulmányok elrendezése világi hatóságok mellőzésével a papság kezébe adatnék, sérelmet látnak, 's az illy szellemben keletkezett határozat e tárgyat a jövő országgyűlés teendői közé sorozván, az intézvényt el nem fogadhatónak nyilvánítja. Nem volt senki a Rdek közül ellenkező véleményben, 's a végzést közakarattal létesíté. — Olvattatván a fenyegető inség enyhítéseül szolgáló eszközök iránti gondoskodásra felhívó helyi tanácsai intézvény, erre vonatkozó javaslat kimunkálására választvány bízott meg, mely a feladat megoldását munkába vevén, azon elvből indult, hogy magány-jogokat köz fenntartási közjogi tekinteteknek, hogy nyereség-szünetetést kár- és veszély-elhárításnak alárendelni kell, véleményét következő napon előterjeszté, melynek a Rk által határozattal emelt pontjai ezek:

1) Gabonából, árpából, burgonyából szeszes italokat, pályinkát, sert égetni, dec. 24-től kezdve, 1846-dik év július 15-keig senkinek sem szabad, 's e határozat megszerzői természetvényeik elközlötésén felül még annyiszor a mennyiszor rajtok szolgabíró által rövid uton megveendő 200 pftig büntetendők.

2) lakodalmi, keresztelési, névnap, farsangi 's bármi néven nevezhető illyenemű vendégeskedések, dözölések általában tiltatnak, 's ki ez ellen eselkedni merész, ha nem, mindannyiszor szolgabíró által rajta megveendő 25 pftban elmarasztandó, nem nemesek pedig, valamint a községek bírjai is, kik e' részben hanyagsággal, elnézéssel, v. épen részvétellel terhelhetnének, fenytés végett törvényszék elébe állítandók. —

3) kocsmárosok 's bárminemű italmérőssel foglalkozók, italt senkinek hitelben adni ne merjenek, ezen szabály mindazáltal az eddigi hitelezésre nem terjesztvén ki, a jelen végzés-kijelentésor mindenki e' czimú követelést 's adósai névjegyzékét az illető szolgabírói hivatalnak bemutatni 's általa látomásoltatni köteles, mert csak illy adósságok levén tisztviselői segedelemmel beszédhetők, azon tisztviselő, ki ezen tul tett hitelek behajtására segédkezőket nyújtana, hivatalától leszen fölfüggesztendő, a végzés kihirdetése után hitelben adók pedig követeléseik megsemmisítése mellett szintannyiszor 25 pftal büntetendők.

4) Ugyanazon büntetés alkalmazandó azon molnárokra is, kik az őrlésdjára nézve megállapított mértéket túlhágyva, tapasztalt gyakori visszaéléseikkel panaszra okot szolgáltatnának, e' részbeni szoros felügyelés és szigorú eljárás az illető tisztviselőnek kötelességül tétvén. — Ezeket fölül, mennyiben a pályinkáégetés eltűlésével azon cél is, hogy ezen ártalmas itallal éléstől a lakosok elszoktassanak, még nem éretnék el, a tisztviselő hivatalos buz-

gókodásaikra bizatik, úgy a lelkészek is hivatásukra figyelemzetéssel felszólítandóknak rendeltettek, hogy a gondoskodásukra bízott lakosok előtt ezen rájuk nézve leginkább üdvös intézkedések czélját és szükségét megmagyarázván, őket egyszersmind vesztőkre a nyereszkezők által máshonnan is beszerzett pályinkáivással felhagyásra, önjöltük iránti kötelesség-ébszítés mellett is reá bírní ügyekezzenek. —

E' negatív térről a pozitív tésre mentek által a Rk, mennyiben ezen szabályok, erkölcsi hatásukat kivéve, tényleges segedelem nélkül — ott, hol a valódi szükség előáll, még nem kielégítő, megkezdék a segedelemet néhány ezer főt tartalmazó bírsági pénztár följánlásával, e' fölött m. kormányzónk szíves gondoskodása egy aláírasi ívet nyitott meg, mely a tanácskozó teremben körözött, már is 3000 főt haladó összevet gyümölcsözött, 's ha az így összegyűlt sommak még minden szükség fődözését meg nem bírhatják is, nyújtottak ösztönt bővebb adakozásra 's irányt olly terv-megkezdésre, mely a jövőben alapítandó magtárak eszméjét valódi létesítésig érlelje. — A' már meglevő összeg tehát élelmi-szerek beszerzésére, melyek valóságos inség esetében a szűkölködőknek bizonyos időre ugy lesznek kiosztandók, hogy 4 véka rozs helyett 5; 4 véka árpa helyett pedig 4 véka rozs lesznek az új termésből majdan visszapótlandók, fordítottani 's aláírások folytatásával 's megyénk főbb birtokosainak alispáni hivatalunk által adakozásrai felhívásuk mellett, más vagyonos lakosoknak pénz- vagy élelmi segedelemzésre, vagy kölcsönzésre szbírák által eszközözendő felszólítással, majd a kezeseken rabjuk előállításának mulasztása esetében megvétetni rendelt 's a közelebbi törvényszéken is sikerbe veendő bírság-behajtással szaporítottani 's elvégre H. tanács útján a k. kincstárból 20 ezer p.ft. kölcsön kéretni határozattak. Az így összeszedett 's még bejövendő pénzen gabona, árpa fog az e' végre Jolsva és Rimaszombat városokban állítandó magtárakba gondos felügyelés mellett beszerzetni, a' kiosztási mód iránt kellő rendelkezés a' január havi közgyűlésen levén megtörténendő, — az eredményt annak idejében szívesen tudatom. — Pestmegyének a' főispán-helyettesi rendszer ellen éber figyelemre szólító levelére megjegyeztetvén, hogy köztisztviselőben álló főispán-helyettesünk ellenében eddig semmi nehézségünk nem leyén, bennünket mint külön törvényhatóságot csak annyiban érdekel, mennyiben a' municipiumok egymás jogviszonyai felett kölcsönösen örködni alkotványos állásuknál fogva kötelesek, és azért a' kormány által rendszeresített főispán-helyettesi eljárások figyelemmel kísértetésök czéljából, az országgyűlési tárgyakkal foglalkozó választványhoz utasított. Hontmegye Rdeinek főispán-helyettesük törvénytelen eselekvényit, 's ezek által előidézett rendellenéseket panaszló levelük élénk pártolásra talált, 's a tudat adott események megértése mellett kitértek a' rosszszaló visszatetszés hangozó jelei, ő felségét annál fogva az 1535: 36. t. czikkre hivatkozva felírásunkban megkéretni határoztuk, hogy a' főispán-helyettes által törvénytelenlemmel okozott rendezavarást kiküldendő kir. bízos által nyomoztatni, 's a vizsgálat megtételével a' közölt sérelmet orvosolván, Hontmegyét abnormis helyzetéből kiemelve, régi állapotába visszatétni méltóztassék. — Első alispánunk indítványára, külföldre utaztában elhunyt derék hazafinak, felejtellen emlékez. Andrassy Károly gr. táblabíráknak, ki megyénknek mind jó mind bal sorsában csüggedés nélkül mindig híven osztozott, 's kit Gömör büszkén vallott magáénak, kinek érdemeit hálás visszaemlékezéssel kísérendi az utókor, arczképe tanácskozási teremünkbe helyeztetni rendeltetett. — A' megyében létesítendő takarékmagtárak iránti javaslat, alkalmazására ügyelendő választványának kiadatni határozattott. — Fens. nádorunkhoz, felszázados hivatalokadásában a' haza fölvirágoztatása körül szerzett érdemeinek méltánylása mellett üdvözölő felírást intéztünk. — Az adószedési táblázatok összehasonlítottak, 's az új kivetés is megtétezt, mely szerint a' megyei adófizetők az 184⁹/₁₀ katonai évre fognak fizetni a' hadi pénztárba toborzási segedelemmel együtt 64,445 ft. 26¹/₁₀ krt.; a' házi pénztárba az előleges költségvetéshez mérve 45,595 ft. 40 krt. pp. ben; itt megemlítendő, mikép Ragályi Ferdinand táblabíránk 's neje által már előbb tett 's e' lapokban közölt adófizetési ajánlat 160 pftban olly kérelemmel számláltattott le, hogy az a' hadi és házi adóba aránylag ugy számíttassék, hogy a' közmunkákban részvét gyanánt annak egy része vétetvén, az illetett összeg fele a' házi, másik fele pedig a' hadi pénztárba bevételként soroztassék 's az új kivetésbe is belé foglaltassék, mi közméltánylással teljesítetett. —

Voltmég egy kellemetlen tárgy közgyűlésünknek, ez egyik adószedő V. Gy. váratlan megbukta. Itt szükséges fölvilágosításul elmondani az adószedőkre nézve megyénkben fenálló ellenőrséget, hogy az adópénzek tiszta kezelésében a' legjobbakkal versenyezhető megyénkre nemtelen gyanu ne nehezülhessen. Állandó határozat szerint az adó

szedésnek jársonként minden hónapban járási főszbíró ellenőrködése mellett kell az illető adószedő által sikeresített, midőn a' járási adószedő az átvett pénzmennyiséget, átvétel-idejét, a' behozó bíró v. más lakos neve kitételével, az illető város vagy helység könyvébe 's maga naplójába, a' szolgabíró pedig e' végre készített rovatos táblázatba iktatni köteles, 's ezen adószedéstről készített táblázat az illető főszolgabíró és adószedő aláírásaikkal ellátva 3 egyenlő példányban készítettik el 's egyik példány ellenőrködő szolgabíró által még az napon az első alispáni hivatalnak, a' főpénztárak vizsgálatokor utmutatoul, más két példány pedig a' hadi és házi főpénztárnokoknak olly czéllal szoktak megküldetni, hogy ezek tudhassák a' bevétel mennyiségét 's annak hiánytalan befizetését megkivánhassák. De van még megyénknek erre vonatkozó más határozata is, mely az adószedőket a' bevett pénzeknek 24 órai idő alatt, a' főpénztárnokok pedig a' kezelésük alatt levő pénztár állásáról az első alispáni hivatalnak havonként táblás tudósítást adni tartoznak. Így minden oldalról meglevén a' biztosító ellenőrség, első alispán a' főpénztárakat havonként megvizsgálni szoros köteles. Mennél pontosabban meg voltak ezek tartva az illetők által, annál esodálatosabb, hogy érdekelt adószedőnél egyszerre épen akkor, midőn hivataloskodásából mármár kilépendő vala, 9,353 ft. 37³/₁₀ krnyi hiány fődöztetett fel 's annál váratlanabb volt ez, minél inkább isméretes volt az adószedő becsületességéről, jámbor alkalmazásáról, legesendesh házi körben elvonultan éldelt egyszerű életmódjáról, nélkülözött minden módot 's alkalmat, melyek költségbe kerülhetek, ezeknél fogva tehát bukásának oka 's kuforrása előttünk még eddig rejtélyes talány! Csak annyit tudhatunk, hogy említett adószedő már 1843-ik év óta fődözgeté az adóbefizetést jövedelmes városainktól kölcsönzött pénzekkel, melyeket annál inkább kapott, mert meglehető birtokában 's ismért becsületességében elég biztosítéket hittek annál inkább, mert megyei adószedő volt, — azonban hivataloskodásból kiléteinek ideje közelgett, 's nem kapván kölcsönt, az utolsó adószedéseknél fejlett ki a' nagy mennyiségű pénzhijány, — a' fő pénztárnokok követelték a' bevett adó beszolgáltatását, mit a' bukott, nem kapván többé pénzt kölcsön, teljesíteni már képes nem volt, miből a' főpénztárnokok rosszszat gyanítva első alispánnál a' dolog fekvéséről hivatalos jelentést tőnek, ki a' főpénztárakat nyomban az adószedéstről táblázatok utmutatása mellett megvizsgálván, a' bukás esetét valóságosnak találta, 's egyik szolgabíró esküttársával a' gyűlésen meg nem jelent adószedő házához küldötte olly utasítással, hogy azt számolási végett magokkal Pelsőzre híják be; ellenző esetben pedig nyomban fogassák el. Megjelent az adószedő szolgabíró 's eskütti kíséretében, 's előbb az alispán által szoros számadásra vonatván, miután a' hijányt a' bukott maga is fölfedezé, e' kellemtelen tárgy a' közgyűlésnek azonnal följelentetett, mely kehléből törvényszéket nyomon kiküldvén, a' fő közügyészt a' keresetnek nyomban fölvetelére utasítá, így alakult törvényszéken a' tárgyas számolási ügy rövid uton fölvetetvén, miután az alperes adószedő minden porlekedési formáról lemondva, előterjesztett ön elismerésénél fogva ügyének megitéléseért kitérő fájdalommal esengett, a' pénztári hijányban elmarasztatván, rögtöni igaztételre egyik szolgabíró esküttöstül kiküldetett 's a' hijánynak kész pénzzel lefaragásaig a' megyei háznál letartóztatni rendeltetett. Másnap a' kiküldött végrehajtó bíróságnak az általa eszközölt igaztételről jelentése közgyűlésben felolvastatván, ámbár abból nyilván kitűnt, hogy a' bukottnak 53,000 ezer vft-ra becsült javai zároltattak le 's így biztosítva vannak a' megyei pénztárak, szabadon boesátása meg nem rendeltetett azon okból, mert a' törvényszéki ítélet világos szavai a' bukott adószedőnek addigi letartóztatását rendelik, míg a' pénztár hijánya készpénzzel kiegészítve nem leend. Ekép a' szerencsétlen 's családapa csakugyan letartóztatva lón, — javainak árverés útján eladatásukra pedig határidők tűztettek. P a p S á m u e l.

Pápai viszonyok télelő hóban. A' pápaiak szinte időjóslati szabályul vették azt fel, hogy vásárra megjő az eső, vagy rossz idő. Ez most is teljesült, mert csakugyan akkora sár van ismét, hogyha Pápa az éjszakamerikai állodalmakban fekvünnék, vagy ha éjszakamerikai laknák, bizonyosan néhány száz font sterling jutalmat tűttek volna ki, valami sárkoresolya vagy eszimacsolnak feltalálására. Pangloss ur azonban erre csak azt fogná felelni: „az egész nem egyéb, mint philanthropismus; méltányos kimélet és keresztényi gyöngédség tyukszemekkel megadatott felebarátink iránt“ 's kinek a' főpiacról jöttében dolga volt a' vásárálláson vagy hosszu utcán 's a' kocsiut-
ra gyűlt sármederben volt kénytelen lubiczkolni, a' miatt hogy a' kefekötőknek, keresztbe tett seprű-nyalábokkal 's a' bádagosoknak, tenyerestalpas vásárolásákkal tetszett sátraimögött házak mellett szárazkák gyalogutat elkorlátozni: ha lelke ép, és becsületes conservatív ember, sir ben-

ne a' lélek: hogy a' kártékony socialismus és az álmadozó philanthropismus már már a' tetemes kefekötők és józan bádigosak között is annyira elharapozott legyen. No de hisz az ember megszokja ám ezt is, mután hetenként egy- nap közvetlen érintkezésbe jó ollyas négy lábuakkal, miknek szarvaik sokkal keményebbek, lábaik sokkal rugékonnyabbak a' sárnál, a' mit felül rá Maltában még olly jó áron is megvennének, miként Békésy kalandjaiban megjegyzetik. „Die Weltgeschichte ist das Weltgericht“ s nem ennek titkos működése é az is, hogy nálunk igen sokan teljes megadózással sőt ugy látszik egészen ösztönszerűleg járnak a' négy lábuk ösvényén. 'S ki szabjon itt rendet? a' praetor azt mondja: „minima non curat“; a' vásárbírók pedig az e' lapokban is felhozott kézzelfogható utasítás után azt vélik, hogy hivatásuknak egészen más valaminek kell lenni, mint a' mit rendtartás fogalma alatt szoktunk érteni. És ugy hiszem, senki sem fog csodálkozni ezen, ki értesült arról, hogy azon négy meggyilkoltatási eseményközül, mik félévnel kisebb időszakban a' pápai járás egyik kerületében történtek, az utóbbi farkasgyepűi eseten kívül—hol a' gyilkos önmagát följelenté, egyiknél sem lehetett a' gyilkos nyomára jóni. Egy barátom ennek okát abban buvárkodá: mert lör a' meggyilkoltak nem voltak nemes emberek; 2or a' gyilkosok ellenben lehettek nemes emberek is, vagy meglehet ezek is belékeveredettek volna, és illy eseteknél egy eszélyes szolgabíró (ha ugyan még nem unta meg hivatala terheit a' haza dicsőségére s közjó iránti szeretetből viselni) mindig Fabius Cunctator modorában cselekszik, gondolván hogy az illyes dolgokkal nem jó hirtelenkedni. De ez az én barátom nagy pessimista s isten meitsen meg bennünket attól, hogy hitére térjünk. Mivel épen a' vásári sárról szoltunk, utunkban esik megemlíteni: hogy Fröhlich ur biztosan szokott itt egy idő óta, nagyobb részt honi gyártványaival megjelenni, miknek egy részére fehér levélke van gombostűvel tűzve, s a' levélkére kék betűkkel rá van nyomva „honi szöveg“ s gondolnátok, hogy a' lelkes magyar hölgyek keresik azon az iparvédegyeleti bizottság peccsétjét, vagy a' gyáros bélyegét? koránsem; seplőtelen szívök nem hagyja őket kételkedni; áruinak más részén a' Bruder név tűndöklök s ki ne tudná azt, hogy Bruder ur a' legeszélyesebbike a' beköltözött gyárnokoknak. Nekí Pozsonyban is van ugyan gyára, mert hisz Bécsből nem nagy tus néhány orsót Pozsonyig lerándítani, de még sokkal nagyobb gyártó Bécsben; s ha Bruder ur talán négyannyi árut adna is el, mint mennyit Pozsonyban képes gyártani, melyik vevő mondhatná azt, hogy ez meg ez áru nem a' pozsonyi hanem a' bécsi gyárból való? Ez még sem lepelt meg annyira, mint midőn az iparvédegyeleti nolt egyik női kelmejére szinte levélkét láttam gombostűzve, s a' levélkén szinte kék nyomattal „itt csupán belföldi kelmeik árulhatnak“ gyárnok bélyegét vagy az iparegyesület és az iteni bizottság peccsétjét hasztalan szomjazák szemem, azok nem voltak fellelhetők. Bizonyosan a' belső végen voltak, mert hisz a' lelkesültség nálunk sokkal tovább van, semhogy szükséges volna a' külső látható végére Li. a' gombostűzet mellé tenni a' peccségeket!!! De mit fog erre mondani más kereskedő, kinek nem engedte meg az iteni bizottság iparegyeleti peccséttel ellátott áruira nyoma ni hitelesítő peccsétjét? Az én pessimista barátom e' tárgy iránt is annyi furesát beszélt, hogy végre is be kellett száját fognom.

Akart itt műkedvelő társaság is alakulni, még pedig a' kisdudovó-intézet felállítására szükséges tőke kiegészíthetőségével. Ugy látszott az én pessimista barátomnak, hogy itt az éghajlat illyes dolgokra szintolly kevésbé kedvező mint a' bananász-tenyésztésre. A' hölgyek szintolly mint szülei legnagyobb részben a' legfuresább véleményben lehetnek a' színészet iránt, s azt hittük hogy ez a' közönségtől a' nyilvános fellépés miatt származott leginkább, de kiktől tán legtöbbet várt a' társulat, azok már többször felleptek hangversenyekkor, s így egészen más okoknak kell őket viszatartóztatniok. Azonban midőn a' társulat majd hajótörést szenvedett, mint mondják, akadt egy lelkes vidéki hölgy, ki rangra ugy mint méltóságra nézve aligha felelték nem áll a' magokat visszavontaknak — ki daczolni kész az itt még kissé nagy nyomatékú uri göggel s nem tartja lealacsonyító dolognak színpadra s pénzért begyűlt közönség vagy az uri gög szótára szerint „csöcselék nép“ előtt lépni fel, nem hogy azon méltóságot s ügyességet fitogtassa, mely a' neki jutott szerep jellemének, viszonyzatának kellő felfogásában, s a' színpadi fordulatok s kerek öszszevágó előadásbani jártasságban tünik ki, hanem hogy nemes kebbellel áldozatot nyújtson istentől gazdagon megáldott tehetségeivel azon szent célra, mely kivált fiatal művelt hölgyeket, hik hivatásuk küszöbéhez olly közel állanak s fel tudják fogni azon magasztos állást, mit a' természet keze nekik ez életben annyi gyönyörül kimutatott, s mely főképp s csak őket érdekli leginkább. Adja isten hogy e' szép vállalat e' mostoha égaúj alatt is felvirágozzék.

A' nemzeti casino most már esinosabb mint eddig volt, imitán a' mult nyáron ujra tetőztetett s elég parlagi ecsettél ugyan, de mégis ujra befestetett, félre tehát és oldalaslag már csak körülnézhetnénk, kivált ha este a' tulságos-világítási takarékoság engedné, csak az egek kérem azon tisztelt olvasókat, kiket balsorsok a' nemzeti casinóba vezet, lefelé a' padlózatra ne nézzenek, mert „bámulandnak és szájok kevés leend a' bámulásra“ s utóbb még azon tulvilági eszmére találnak jóni, hogy divatba jött a' padlók bizonyos kétséges mogyorú-homokszíneire festetése, a' dolog mindenestire az ancien régime-re emlékezett.

A' főiskola még itt van s mint a' hölgyek szeretik hinni, élénk viták is folynak az iteni farsangot megnyitó jogászbál felett a' lovagias részvényesek közt. Sokat lehetne itt az iskolaügyről szólni, de részre hájtásról vádoltathatván, tanácsosbnak tartjuk a' hallgatást, nem mellőzhetjük azonban a' mi pessimista barátunk azon gúnys megjegyzését s jóslatát: hogy: „midőn a' főiskola alkalmasb térre tételle végett a' Barcza-ház itt megvétetett, akkor kezdődtek a' viták elvitelére nézve; most, midőn az említett ház eladatott, utóbb is az lesz vége — hogy a' főiskola itt hagyatik.“ Ez utóbbi csak következtetés lenne az első következtetéshez. — g. — g.

Zenta téli 10én. Nálunk most a' közbátorság csak hirtől névről ismeretes s akkor válik legnagyobb terhünkre mégesak említése is, midőn fontartatásáért többféle adó alatt görnyedezünk, — ezeken fölül még nemesak utcai öröket tetemes költségre s bérre fogadottakat fizetgetünk rendszeren; de még ezek mellett saját személyünkben is — testünknek új erőt kölcsönző alvásunkat föloldozva színet nélküli leskelődéseket intézgetni kénytelenítettünk, — és mind ezen előzvény daczára is házkiasások, tolvajlások és orzások különféle fajai, — sőt még erőszakos rablások s vérengzésekkel párosított fosztogatások is napi rendszeren vannak. Ezen valóban méltányos közpanaszra áltajában csak azzal vigasztalnak némelyek, hogy vannak ezen vétkekes merények gáltására alkotott czélszerű törvények. Igen ám, vannak; de bezzeg vannak ezek szigorúságát tompító ellenszerek is; illyenek a' büntetteseknek a' hozzájuk majd mindenben hason jellemű egyedek felelősségükre s kezeségükre szokott mód szerinti kibocsátatásuk; illyenek a' károsított vádlónak panaszára történendő motozások hasztalatlansága s a' vádlott rablónak az orzolt holmik eltakarítására időengedések, ugy a' tolvajokkal jelenkorunk szelidebb szellemében tul-enyhe bánásmód; a' vádló fölül a' törvény legszigorubb értelmében minden állítása több hiteles tanuvai behivonyításának csaknem tulságos követelése s némely esetben valamelyik bíró kellőleg ismérvén a' körében századok óta eredeti vadságában megrögzött népjellemet s bírói eljárását a' szerint alkalmazván, annak kimélet nélküli kárhozatása. — Ezek mind ollyan dolgok, melyek nem a' közbátorságot veszélyeztető gonoszt, hanem inkább a' szegény, veritékező, hecsületes, királynak és hazjának egyiránt és szakadatlanul híven szolgáló polgárt sújtják kiméltlenül — nem esuda tehát, ha tájunkon most a' közbátorság csak névről ismeretes, nem esoda, ha a' gonoszának majd minden kigondolható fajai itt olly buján tenyésznek, sőt még előleges terv szerint kiszámított eselszövények is kívánt elemre találván itt ott furesán fejlődnek; ezekre vonatkozva nem hagyhatom érintetlenül, miként nem régen Szent-Tamásan egy szegény özvegy árvájával állkotelezvény erejével majd mindenéből kivételkötve, — tegnap pedig nálunk egy 16 ezer ezüst forintul szoló szóbeli bírói végrehajtás alighogy meg nem történt, mely egy esodálatos jellemet tanúsító házi ügyvéd részére, egy közszerzetű, teljes bizodalmu s a' bepörölt félt kegyeleivel szinte elhalmozó tisztos férfiat érzékenyen sújtva nem eszközöltetett; — egyedül a' költével valószínűségének híjánva volt képes a' tárgy valódisága iránt az eljáró bíróságot kételkedővé tenni. A' dolog még teljesen kifejtve nines; de érdekes tárgy lévén, figyelmes szemmel kísérendem bevégeztetésemig, a' midőn ez eseményt egész terjedelmében közlendem. Karácson István.

A' budai jótékony nögylet pénztárába mult 1845ik évben köv. kegyes adakozások gyűlték pögő pénzben: Ó cs. kir. fons. főhg-nádor 1000 fr. Ó cs. kir. fons. főhg-nádornék 300 fr. nm Brunszvík-Majthényi grófnő gyógyszerék pótlékul a' pestivél közös vakgyógyító intézet számára 75 fr. Ugyanaz husjárulékul a' gyámház számára, jelesül 52 vasárnap's 14 ünnepp-napra 60 fr. nm. előjáró grófnő sa' választványi tag fenebbi czim alatt a' további 147 napra 150 fr. Vörös-Hiemer Katalin 140 fr. Richter Pülöp hagyományá 5 fr. Az újévi üdvözetek fölmentésül begyűlt öszszegnek Budára félrészen eső 351 fr 10¹/₂ kr. Hollenburg üvegesmester 2 fr. Krenner Jakab színtez 2 fr. Grünberg udvari gyógyszer rész 14 fr 52 kr. Károcsai érsékség 60 fr. Enderle Ignác hagy. 500 fr. nm. Bekkers-Rothkirch Natália grófnő 66 fr. Dankó Mátvás hagy. 300 fr. Zinner D. s társa bécsi nagykereskedő 47 fr. nm. gróf Festetics Albert főherczeg-nádorunk ó fens; főudvarmestere 11 fr. Lövy Herman ékszerár 10 fr. Polák Márk 10 fr. Totisz Izsák hagy. 10 fr. mélt. Kallay Antónia, Marezibányi Lórinéz kamarás ur neje 20 fr. mélt. Csáky Mária grófnő, Lánya Imre hétszemélyes táblai közbíró neje 20 fr. a' sz. jeni skolti szerzet 10 fr. Munkácsy Borhála választványi tag 5 fr. Csató József 1 arany v. 4 fr 30 kr. Ó budai izraelita község 40 fr. Ugyan óbudai kath. község 13 fr. László-Szűcs nögyleti tag 20 fr. Öszszesen 3246 fr 32¹/₂ kr.

Ellenben ugyan e' pénztárból mult 1845ik évben köv. fizetések tétettek u. m. 37 gyámoltjai ápoltatásuk- és szükségessékkeli ellátatásukra, nemkülönbén a' kebbeli gyámházi felügyelő személyzet fizetésére 1815 fr 29 kr. a' pestivél közös vakgyógyító intézetre 186 fr 56 kr. a' kisdudovó intézet fenntartására 456 fr 7 kr. a' kerületi választványi nőknék a' valódi szegények gyámoltatásukra 336 fr. A' víziváros számára 288 fr. Krisztina városára 288 fr. Tabán számára 288 fr. Országut számára 210 fr. Vár számára 141 fr. Ujvidék (Neustift) számára 216 fr. Az illető kerületi aszszonyságok kértökre, ugyanazoknak tüsténti segedelmezés végett, ó excellenáj az előjárónónél kézbesített 600 fr. A' gyógyszerékérti maradék lehajlására 56 fr 53 kr. Öszszesen 4657 fr. 25 kr. 1846ik január 5kén tartott ülésből Fritz Károly nögyleti pénztárnok. Külkey Henrik titkoknok.

Budapesti napló. (Jan. 18án.) Halál ellen nines orvosság, e' szomorú igazságot most naponként bizonyítgatják orvosink; mert közölük egypár hónap alatt számosan tünnek el az életpályáról, s mintegy váltogatva tanárt és tanuló kaszál le az irgalmatlan halál. Az legsamosabb, mit hündölj rovinok fel, hogy épen jelesünket, épen azokat, kik iránt fejlőd tudományosságunk korában legszebb reményeket táplálunk, érthetőbben szólva: a' nemzet hübb fiait rabolja el egymásután tölünk. Folyó hó 15én ismét egy művelt, jeles fiatal tehetséget kísértünk örök nyugalomra; a' szakudományról s irodalmi működéséről közösen ismert Manó Alajos t, ki még akkor is, midőn sorvaszó láza utószakát érte, csüggedetlenül munkálkodott orvosi pályájával öszszeváto természettudományi tanrendszeren, és ugy szólván iróasztalánál hunyt el benne az orvosi rend nem könnyen pótolható, s már kiképzetése végpontjához közelgett tagját veszté el, ki már mint oklevél gyógyszerész s figyelmet igényelt; és szakmájának minden bizonnal díszére válandó vala. Pályarokoni gyászövétnekes hosszú díszmenetet képeztek koporsója mellett, mit rövid szónoklat zárt be. Békében nyugodjanak hamvai! — Minap a' rókus-kórházi jeles orvos temetésén szomoruan kelle tapasztalunk, hogy kire ezek egészségi sorsa bizatlik ki éjet napot tölt szenvedő embertársai mellett, ki életét áldozza felebarátért, midőn lerová a' halom más közös adóját, nem érdemelhetett annyi megtiszteltetést az illető hatóságtól, hogy néhány zenszhangoztassa fölőtte siri dalát; nem azt sem, hogy gyászszekeré szállítsa hült teteméit örök nyugalomra; — az elhunytat baráti hordozák utcákon végig, míg mindnyájok kifáradván végre egy bérkocsis teljesíté a' bus köteleességét. — Azonban térjünk más tárgyra s legelőször is szólnak az álarozos bálokról; ezek szükségtelen léte legközelebb a' redoutban bizonyult be, hol alig mutatkozott néhány farsangi alak, mert a' külvilágban már annyira divattá lón az alakozkodás, miszerint adózási vigalmakra alig jut valamiké szavainkról kételkedik, meggyőződhetik Pest utcáin, hol már farsang előtt jártak álarozos alakok chinai asztalokhoz csatibók az adózárs semmi sejtelenmel nem bíró nemzedéket. — Egyszer mind nagy szerencsétlenséget adunk világ tudtára, mi egy orvoson történt, ki azért veszté el 6 conventionalis patensét, mivel gyűldetaggá szegődött, mi szépen fejlődik hazánkban a' társadalmi szellem! — azonban mi ugy hisszük, hogy a' patiensnek csak felgyógyultak, másoknak meg orvosokra nagyobb szüksége van. — Pest város díszre, kényelmére s illetőleg polgári haszonczélaúra tervezett s körülmények kedvezével kis részben legalább f. év tavaszán megkezdendő építések egész sorát közli a' Hetilap, midől mi, máresak a' jó szándék tekintetéből is, örömmel adjuk annak vázlat. Tervezesen beleváro s b a n tervezetlik: egy akként készülőde re a l i s k o l a, hogy idővel polytechnicummá alakíthatassék; egy öt osztályu elemi iskola és rajziskola; egy elemi iskola és lelkészlak, tüzoltószér-raktár, mérkélvital's tábornoklak ugyanazon telken; másod elemi iskola tanítólakal és rajzteremmel; harmad-elemi iskola szintolgy; kisebb városház a' rendőrség és büntető osztály számára vizsgálat alatt levők börtönével. L e o p o l d v á r o s b a n: elemi iskola, idővel normalis iskolává változtatandó; másod elemi iskola, s ezek valamelyikével kapcsolatban rendőri hivatal, tüzoltószér-raktár s lehetőség esetén ugyanegy helyre tábornoklak s rendőrségi órszoba; meg lelkészlak egyházi lakal. T e r e z i a v á r o s b a n: templom, lelkészlak, iskola, tüzoltószér-raktár s törvényszéki lak; idővel normalissá változtatandó elemi iskola, törvényszéki lak rendőri-hivatal, örmesteri szoba, órszoba, tábornoki lak, katonai orvoslak; harmad-elemi iskola, tanító lakal; — meg egy vágóhid; és egy 332 gyalog közlegény, 2 fő s 6 albszere katonai lak tanya; végre főtörzsolak. J ó z s e f v á r o s b a n: elemi iskola tanító-lakal, szintolgy másodelemi iskola, lelkési és törvényszéki lak, rendőri hivatal, órszoba, tüzoltószéraktáral együtt; a' templom tornyok tüztornyokká alakíthatnak; gyalog és lovas porosz-lók, nemkülönbén katonai lovas éji örök (Feuer-Piquet) számára lak tanya; kétnemű büntető rendszerre alkalmazandó „dolgház“ és szegény-ápolda. Ide járul külön a' köztemetőben kápolna, ha l o t t s z o b a, esontrakhely és órszoba. F e r e n c z - v á r o s b a n: templom, egyszerű elemi iskola, lelkészlak, törvényszéki lak, rendőri-hivatal s órszobával és tüzoltószér-raktáral. E' sorozatot áttekintvén láthatni, hogy a' közbátorság fenntartása végett legtöbb intézkedés történik; mi miatt nem lehet helyeslő szótatunkat eltitkolnunk; valamint főleg a' felett, hogy fővárosunk a' nevelés ügyét olly szép buzgalommal karolá fel: s ha még ide számítjuk azt, hogy a' henyé osztály czélszerű foglalkoztatásáról és a' szegény ügyefogyottak ápoltatásáról is gondoskodik egyuttal, meg kell győződ-nünk arról, hogy kebbelen jelenleg emberbaráti szeretet uralkodik. Valóban, habár mostoha körülmények e' czélba vett sok munkát részleg jó darabig gátolják, már csak egy résznek léteztetésével is sok történet az emberiség hasznára s a középponti nép erkölcsi jölléte e' lémóztatásá, — Közlek-

dési eszközei polban vagy ott 6 ló 4 ökö embert kelle vasut, rákos magyar ut-fermékünkre zöl,ugyanis az Kübek ó nmlg országi vasut — hol köztu lágóval vettek előbb eszköz szathoz szüks tettek, s a' vá b, az oravicza dományokból vizsgálok Te totta. — Leh déközük felró ményvirági gyakran prób rek mimelése ként: hogy m tévedésből e mondják, tve városban egy mindjárt szon si kényurak h topásyanub folytonos üll visatio száza pokban megj lét irta Thern jénál" a' nemz dult meg egy felségsnek. ság krónikáj ban harminc és öhsz-a nagyságuk

Zur i tudósítások gulata, vala rikában béli most máro a' hadi ügye jának azon ban tárgyal viszhangra tagoktól ke washington tett hírt, mi harot utasi metü megke kezd honyo kozott, men szivesen üd társaságok társaságok ereje más látszik, has közleni, a' hogy Amer nem állitha ezen nyilat zen-nézetet feletti bírtó sült stauise nevezetett közti határ folyam tere rend elism nyos köve Jelenleg o tabbak, m len status többi statu velkezése xico az eg még nevé

Mad tásokkal lent meg engedtet mozogha zik fel a' bizonyítá néhány it új spanyo godalma francia

dési eszközeinkkel még mindig a régi fontolva maradó állapotban vagyunk; szomszédokból nem rég azon hírt vettük, hogy ott 6 óráig vontatott végig egy üres kocsi; ezenkívül két embert kelle fogadni annak feldúlás elleni támogatására. A vasut, rákosoni végig futtában hatalmasan kaczaghatott e magyar ut-frescon. — A temesvári német lap hazai köszöntermékünkre nézve igen fontos és örvendetes tudósítást közöl, ugyanis az ausztriai közönséges udv. kincstár elnöke báró Kübek ő nmlga javaslata következtében valamennyi magyarországi vasut és gőzhajózás köszön-szükségei a Bánságból, — hol köztudomás szerint jószág tekintetében majd egész világával vetekedő köszön terem, fog fődöztetni 's a' terv minél előbb eszközöse végett különösen a bánsági köszönbányászathoz szükséges gőzgépek Belgiumban már meg is rendeltettek, 's a' vállalat vezetésére Ransonnet-Villez Lajos Adolf b. az oraviczi bányászék ülnöke bizottat megkí természetudományokhani jártasságát a' magyar orvosok és természetvizsgálók Temesváron tartott közgyűlésekor eléggé tanusította. — Lehmann léghajós tavaszkor a' városligetből szándékozik felröpülni 's vele remélljük a' magyar ábrándozók reményvirágai is felszállnak. Egyébiránt a' híres légvándor már gyakran próbálta félmér földnyi magasságból nézni az emberek mimeléseit 's idővel meggyőződhetik Kőleseynek szavaként: hogy mindez kártyavár, légállítvány. — Az éji óresapat tévedésből egy órbizost fogott el éjmadár helyett, 's mint mondják, tévedését nem akarta elismerni. — Minap a' Józsefvárosban egy korcsmáros szolgáját úgy megesapta, hogy ez mindjárt szörnyet halt; ismét egy szomorú példa a' nagyvárosi kényurak házi életéből. B — szinte egy szobaleányt pusztá lopásnyanul annyira benevölizáltak vallatáskor, hogy a' folytonos ütlegek alatt gyermekét elszülte. E' vadságot a' eivisatio századában csak Tatárországban hihetnek el. — E' napokban megjelent a' Sújanszky által szerzett, gyűlödelal' zenéjét írta Thern, mely sokkal fenségesb az ugynevezett 'főti dalendál' a' nemzeti hírnök állítása szerint. Előttünk már előbb fordult meg egy gyűlödelal, melynek zenéjét nem mondák oly felségesnek. — Még egy nevezetes adatot a' fővárosi apróság krónikájából: bizonyos egyed egy látogatottabb kávéházban harmincz szarvast (kiflit) evett meg ebéd után; gyomor és őhség-arány tekintetében tehát azok tűzok-tojásnyi nagyságuk nem lehetnek.

Amerika.

Zurich evező hajóval Havreba érkezett ujyorki tudósítások dec. 17ig terjednek; ezek szerint a' nép hangulata, valamint a' politikai lapok iz atásai Ejszakamerikában béke-fentartás mellett nyilatkoztak; e' hangulat most már oly közönségesé vált, hogy Cass tábornoknak, a' hadi ügyek elintézésére kirendelt választvány egyik tagjának azon ingerlő beszéde, mellyel dec. 15én a' senatusban tárgyalás alá vett némely leiratokat kísért, nemcsak vizshangra nem talál, sőt az Mangum és Archer tanácsi tagoktól keményen meg is torlattott. Az ujyorki Inquirer washingtoni levelezője valótlanul állítja azon elterjesztett hírt, mintha az angol kormány amerikai követét Pakenhamt utasította volna az Oregon feletti alkudozások ismét megkezdésére; ezen kérdés megfajtése mindinkább kezd bonyolulni, most már a' francia kabinet is belé avatkozott, mennyiben nyilvánítja, hogy ő Ejszakamerikában szívesen üdvözöl ugyan szabad, független, és önálló köztársaságokat, de abban nem egyezik meg, hogy ilyen köztársaságok a' már fenállókhöz csatoltassanak, 's így ezek ereje más hatalmasságok ellenében gyarapíttassék. Mint látszik, hasonló nyilatkozatok nem igen fognak békét eszközölni, kivált miután az elnökjelentés nyilván kimondá: hogy Amerikában a' hatalmasságok hatalom-mérlegezését nem állíthatni fel, miként Európában; a' congressus pedig ezen nyilatkozatot magáéva tevéide érthető az is, hogy ezen nézetet Anglia sem fogadja el, minthogy eként Oregon feletti birtokjogáról teljesen le kellene mondania. Az egyesült stánuok részéről mexicói követül Slidell Louisianából nevezetett ki; megbízása fő pontját a' Mexico és Texas közti határvonalok kijelölése teszi; ezen vonalt Rio Grande folyam teendő, 's ehez még Mexico 15 millió dollárt is nyrend elismerésül, de mellyből az amerikai polgárok méltányos követelése a' mexicóiak ellen le fognak számíttatni. Jelenleg oly értelmű alkudozásokról beszélnek az avatottabbak, miszerint Mexico Californiától elállván azt független státusnak ismerne el; mi igen hihetlen, mert ekép a' többi státus is hasonló kívánatra buzdulhatna, minek következtése az lenne, hogy néhány év múlva a' harezos Mexico az egyesült éjszaki státusok keblében enyészne el még nevét sem tartva meg örökségül.

Spanyolország.

Madridban a' karácson-ünnep nagy és ájtatos szertartásokkal tartatott meg; a' felség hosszú idő óta most jelent meg először a' miseáldozaton, 's a' népek csak most engedtetett meg, hogy éjjelen által az utcákon szabadon mozoghasson; a' nép élt az engedéllyel 's becsületére jegyzik fel a' spanyollapok, hogy magát arra méltatlannak nem bizonyítja; egy eset fordult csak elő, Narvaez háza előtt t. i. néhány ifju, Espartero nevének lármás éjjent kiáltott, mi az új spanyol grandot nem kissé izgatá fel. Ennél nagyobb aggodalmat szül sokaknál azon körülmény, hogy a' madridi francia követ egy a' nápolyi királytól írott levelet kézbesite

Izabellának, mely levélben említés tétetik a' spanyolok királynőjének gr. Trapanivali házasságáról. — Ujével Madridtól a' francia határok felé tervezett telegrafvonal építését meg fogják kezdeni ekkor a' párisi tudósítások kéthárom nappal előbb érkeznek majd Madridba, mint eddig. — Valenciában ismét lázadás volt készülöben, de mely idején elnyomatott. A' tartományi adószedök megütődtek azon híren, mintha a' San Fernando-bank a' statusjövedelem-kezelést a' tartományokban is átveendé; a' miniszterium pénzkrisise javuló félben áll, minek főoka a' Monfele újabb adórendszer, mellyet pedig oly heves ostromokkal támadott meg egy része a' cortesnek felkeltitátásakor. Omne initium durum.

Anglia.

Windsorban a' királynő ez alkalommal is megtartá őseitől reá maradt ama szép szokást, minél fogva a' helybeli szegényebb családokat ujév ünnepén ajándékokkal, vagy — helyesebben mondva — alamiznával örvendezteté meg. A' felebaráti szeretet 's a' fejedelmi jótékonyág e' szelid ünnepén megjelent Albert hg. a' walesi hg. és Alice kir. hgaszszony környezve több udvari hölgy és miniszternőtül. Mintegy 486 elnyomorodott család részesítettett ez alkalommal kir. adakozásban; mi valóban nagy szám oly városokban, mellynek lakosi összes száma 6000 lelket alig tesz, az ajándékok leginkább len- és gyapot-szővetekből, kenyér, hús, burgonya, kőszén 's más — életszükség-födözésre kívántató cikkekkel álltak — mintegy 250 font sterling értékig. — Jan. 3kán a' kabinet tagjai jókor reggel Peel miniszterelnök magány-szállásán gyülekeztek össze, honnan rövid beszélgetés után a' windsori palotába siettek — jelenleendők az előre kihirdetett udvarláson (court), mellyet a' királynő a' hozzá érkezendő londoni és dublini küldöttek fogadására rendelt. A' londoni küldöttséget a' helybeli lordmayor, seriffek, aldermannek 's mintegy 140 — 150 községtanácsi tag alkotja, kik kérelmező iratot nyújtandnak át a' királynőnek, benne a' sérelmes gabnatörvények teljes eltörlesztését szorgalmazva; hasonló küldetésben jár a' dublini bizottság is, mellynek elnöke az ottani lordmayor 's tagjai a' város minden előkelő tisztviselői. A' lapok igen kíváncsiak a' feleletre, mellyet adand a' trón a' gabnatörvények eltörlesztését szorgalmazó feliratokra; e' válasz minden esetre nyájás leend Victoria ajkáról, de az előzvények megérintésére nem fog terjeszkedni; a' bonyolult ügy megfajtése a' parlament összejövetelére halasztatik; 's így minden, mit e' kérdés-íránt mondhatni 's állíthatni, csak gyanu- vagy vélemény-színezettel bír; de a' határozást nagy titokképen a' parlament számára őrzik. A' gabnatörvényeknek teljes és azonnali megszüntetését — miként a' Times állíta, a' kormány nem fogja javasolni 's csak ez egyetlen határozat bizonyos mind azokból, miket a' gabnatörvényekre vonatkozólag eleve hihetni. Némely lapok szerint Peel a' gabnatörvények megszüntetésére czélzó tervet már elkészíté, e' szerint egy quarter gabnáért 12 siling behozatali vám lenne fizetendő, melly vámpéncz minden esztendőben két silinggel esökkenned, míg végre hat év lefolytával végkép meg fog szűnni 's ekkor minden idegen élelmi terménynek a' brit kikötökhöz szabad behozatal engedtetik (?) Ehez hasonló tervről értekezik a' Standard is, melly szerint a' gabnatörvények megszüntetését másképp nem is állíthatni meg. — Angliában a' tudósabb férfiaknak kath. vallásrai áttérésök napi rendre jött; így Estcourt E. az exeteri collegium tagja, oxfordi puseyita, aem rég a' kath. vallás hitelveit fogadá el; nemkülönb Marshall swallow-cliffi lelkészhelytartó is hasonlólag eselekvék, kit ezen ösvényen hívei közül harminczan követtek; mások azonban ezen állítást valótlanul hirdetik.

Peel miniszteriumának névsora hivatalosan is közzé tétetett, annak tagjai következők: R. Peel kincstári első lord; Henry Goulburn kincstári kanczellár; I. Lyndhurst lordkanczellár; Buecleuch hg. titkos-tanácsi elnök; gr. Haddington titkos peesétör; J. R. Graham statustitoknok 's belminiszter; gr. Aberdeen statustitoknok 's külügyminiszter; William Edward Gladstone gyarmati min.; gr. Ellenborough admiráltsági első lord; gr. Ripon a' keletindiai hivatal elnöke; gr. Dalhousie kereskedelmi ügyelnök; William Bingham Baring a' tengeri és szárazföldi hatalom fő fizetömaster; Wellington hg. a' fővezér; I. Granville Somerset lancasteri hgségi kanczellár; Sidney Herbert hadi titoknok; gr. Lincoln az erdőök és vadászatok első biztosa; gr. St. Germans főpostamester. Beszélük: hogy a' lelépelt Hope helyett Lyttleton lord a' gyarmati ügy al-statustitoknokságát nyerendé el.

Franciaország.

A' január 3kai követkamrai ülésben a' pénzügyi miniszter három rendbeli törvényjavaslatot nyújtott be, az első illti az 1843ki szolgálati év számadását, második az 1845. és 1846ki évre terjedő hitel kiegészítését 's ugyanennek rendkívüli esetekben megengedetetését, harmadik a' bevételi és kiadási budgetet 1846ra. Ez utóbbinak indokait

fejtegetvén a' miniszter megjegyzé: hogy a' kormány figyelmét a' lefolyt év alatt két fő körülmény ébreszté föl leginkább, első: az élelmiszerek mennyisége 's második: a' hitel állapota. Az élelmiszerek nézve megnyugtató a' kamrákat, minthogy a' kormánynak rögtönös intézkedése minden komolyabb következtésü bajtmegelőzött, egyébként pedig Franciaország a' lefolyt évben nem mutatott oly terméshányt, mint például a' szigeti tartományok. A' hitel állapotát illetőleg: ennek esökkene okául a' vasut-társaságokat 's azon káros fogásokat emlité meg, mellyek által mindennemű nagyon értékében némileg szenvedett, minek a' hitel szilárdságára nem kedvező befolyása volt; miként lehessen azonban e' bajon, melly könnyen sülyedést okozhatna, segíteni: azt a' törvényjavaslatban tárgyavatottan fejtegeti. — Mit némelyek előre jósoltak, most megtörtént, az ellenzék t. i. melly társas lakomák alkalmikor előre örömpoharakat üritgete leendő diadalán, teljes kisebbségben van, mi igen világosan kiderült az előmunkálatokkal foglalkozó osztályok szavazásakor, midőn 388 képviselőből 213 a' kormány 's csak 145 szavazott az ellenzék mellett, amazok többsége tehát 68 egész szavazatból áll, pedig oly többségből, minőt a' restauratio óta kevés miniszterium mutathatott. A' francia lapok ez eredvényt különféle okoknak szeretik tulajdonítani; így némelyek Guizot eszes politikáját hozák fel főrugó-okául ezen fordultnak; mások LajosFülöp mindinkább növekedő népszerűségével állnak elé, míg végre egy részecskéje az aljas hizelgést utáló lapoknak nyilván kimondja, hogy az ellenzék mostani buktának okai rejlenek 1ször a' nemzet morális helyzetében, 2or a' királyságnak a' kamrákrai személyes befolyásában, és 3or főleg az ellenzék eredeti tehetetlenségében. E' három tétel felis világosítottak. A' nemzet morális helyzete természetes kifolyása a' forradalom, császárság, restauratio és a' híres júliusi napoknak, a' parasztság birtokra vergődött, a' nemesiség pedig elveszté szabadtékét 's így politikailag megszünt lenni; ellenben a' közép osztály politikai jelentőséget nyert. A' mi még alant dül, az a' kormányzás, hadsereg, nemzetőrség, választó testületek 's a' fenálló osztályok összes érdekei által meg fog majd szelidített. A' kézmunkás állítja tehetlen szegénységét, a' tudósak békétlen serge elveszté hitelét, az ügyvédek ügyek nélkül hagyatnak; a' birtokos tömeg untalani gyarapodás 's hatalom és gazdagodás után kapkod. Erkölcsiség, vallás, tudományosság, értelmiség 's közjóért hevülő lelkiület majdesak később jövednek, mostan még mély álomba merülvék azok, 's csak itt ott tünehetnek föl egyes jelei a' leendő valóságnak. Érezni kezdik az emberek, hogy e' dicső sajtáságok nem nyugtalanság hanem a' béke malasztinak élvei közt szerezhetők meg. A' királyság befolyása a' nemzetre = 0; de annál nagyobb és temesebb a' kamrákra. A' királyság Franciaországban képviselője a' béke 's gazdagságnak, birtok, kereskedés és iparnak, látnivaló tehát, hogy a' kamrákra nagy befolyással van, sőt még az ellenzéki tagokra is. Végre az oppositio tehetetlensége már 15 éves tanusított tény. Ez ellenzék nem más, mint vegyülete oly egyenetlen részeknek, mellyek pillanatnyi lázadást támaszthatnak ugyan, de forradalmat soha. — Algirből érkezett tudósítások az ottani ügyeket megnyugtatóknak rajzolják, több törzsnek teljes meghódított is jelentik Bugeaud, Lamoriciere 's egyéb főbb hadi hivatalnokok, azonban hozzá teszik: mikép az emir küldöttei fáradhatlanul dolgoznak a' nép-elesábitáson 's már Konstantine tartományig terjeszkednek, hol a' népséget a' keresztényekkel istentelen barátságukról vádolják 's hirdetik: mikép a' seriffek ideje elérkezett 's a' francia uralkodás órája ütött. Bugeaud tábornagy Wed Riu mellett tartózkodik, 's a' sóstó felé irányozá útját, merre az 500 válogatott lovassal bíró Abdelkader vonult; kíséretében van három nevezetes személy is, t. i. „Elhadzsi Mustafa-bentami“ az emirnek hajdan mascarai kalifája, „Elhadzsi Mohammed-benaisaelberkani“ medeai kalifája, és „Kaderuledel-hadzsi-szeghir“ a' híres Sidiembarek rokona, ki 1844ben Oran tartományban megöletett. Ezen személyek a' déli tartományokban rendeltetvék az ottani népségnek szent háborúhirdetés végett. Abdelkadernek komoly szándoka a' francziákat egész Algirből kivenni.

A' pénzügyi miniszter által benyújtott számadások eredvénye következő: Midőn 1843kban az 1844re szóló budget kivettetett, az előbbi évekről fenmaradt hátralevőségek 371, 609, 072 frankot tettek. Ezek fődöztetésére a' törlesztő pénztár főlösege nemcsak 1845. év végeig fordítottat, hanem hasonló intézkedésre szükség leend még 1846. év első felében is; azon idő óta más három ilyen hiány is fődöztetett fel; mindamellett ezen hiányok összege a' folyton növekvő statusjövedelem által 354,996,765 frankkal kevesbítettett; az 1842—1845 évi bevételi maradékok összesen 284,610,840 frankra rugnak, 's e z e k b ő l csak 70,385,925 fr. fordítható teljes biztossággal a' hiányok pótlására. Az 1845ki bevételi veszteség, melly a' mult évben 45,370,000 frankra tétetett, a' benyújtott számadás sze-

